

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkîhî” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Zekât Malından Kız Kardeş ve Kıza Vermek Caiz midir?

Abdullah Haddad'a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh; Allah vakitlerinizi tamamen hayır ve mutlulukla doldursun ve size, Allah ve Rasulü'ne itaatle dolu uzun bir ömür versin; büyük arşın Rabbi azim olan Allah'tan, bize bir an önce İkinci Raşidi Hilafet Devleti'nin kurulmasını nasip etmesini ve sizin de tamamen sağlık ve afiyette olmanızı temenni ediyorum.

Soru şudur: Zekât malından kız kardeşe ve kıza vermek caiz midir?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh;

1- İslam, fakirlerin nafkasını (temin etmeyi) farz kılmış ve bunun kimler üzerine farz olduğu ve benzerleri açısından durumunu detaylı bir şekilde açıklamıştır:

Nitekim İktisat Nizamı kitabının word dosyasının 271-272. sayfasında şöyle geçmektedir:

(...Doyurulmadığı/yerine getirilmediği zaman fakirlik sayılan temel ihtiyaçlar yiyecek, giyecek ve meskendir. Bunların dışında kalanlar ise lüks ihtiyaçlardan sayılmaktadır. Buna göre temel ihtiyaçları karşılandığı halde lüks (zaruri olmayan) ihtiyaçları karşılanmamış kimseler fakir sayılmazlar...

İslam temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak durumda olanların bu ihtiyaçlarını karşılamayı ya da ihtiyaçlarını karşılayabileceği ortamı hazırlamayı farz kılmıştır. Şayet bir kimse ihtiyaçlarını kendi gayreti ile karşılayabilecek durumda ise bu normal bir durumdur. Yok, yeterli miktarda mal kazanıp ihtiyaçlarını gideremeyecek durumda ise İslam şeriatı o kişiye temel ihtiyaçlarını giderebilecek düzeyde yardım edilmesini emretmiştir. İslam şeriatı şahısların ihtiyaç sahiplerine yapacakları yardımın niteliğini tafsilatlı bir şekilde açıklamış ve bu yükü akrabalara vacip kılmıştır. Allahu Teâlâ, kitabında şöyle buyurmaktadır: **وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ بِوَالِدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ** **“Onların (annelerin) yiyeceği, giyeceği, örfe uygun olarak babaya aittir. Hiçbir kimseye gücünün üstünde bir yük ve sorumluluk teklif edilmez. -Hiçbir anne ve hiçbir baba çocuğu sebebiyle zarara uğratılmasın- (Baba ölmüşse) mirasçı da aynı şeyle sorumludur...”** [Bakara 233] Yani babanın ölümü ile mirasçılar, çocuğunun annesinin yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarının karşılanması hususunda baba gibidirler. Burada mirasçı ile kastedilen bizzat mirasçı olan kimsenin kendisi değil, mirasa hakkı olan herkestir. Eğer babası ölen çocuğun nafkasını temin edecek hiç kimse yoksa bu durumda çocuğun nafkası beytü'l malın zekât bölümünden karşılanır. Ebu Hureyra'dan Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: **“Kim bir mal bırakırsa o varislerine aittir. Kim de geride kimsesiz birini bırakırsa (onun bakımı) bize aittir.”** [Müslim rivayet etti.] Hadiste yer alan [كلّ] kelimesi, çocuğu da babası da olmayan muhtaç kimse demektir.) Bitti.

2. Fakirin nafkasının akrabalardan kimin üzerine vacip olduğuna gelince; bu, aşağıdaki şekildedir:

Mevsuatü'l-Fıkhiyye el-Kuvettiyye'de şöyle geçmektedir (S: 68-8267):

[Zeâtan verilmesi caiz olmayan sınıflar...

Zekât veren kişiye mensup olan veya zekât veren kişiye doğum yoluyla mensup olan herkes. Bu ise varis (mirasçı) olsunlar ya da olmasınlar usûl (üst soy) olanları kapsadığı gibi aynı şekilde aşağı doğru inseler dahi onun çocuklarını ve çocuklarının çocuklarını da kapsamaktadır. Hanefiler şöyle demiştir: Çünkü onların aralarındaki mülkiyetin faydaları birbiriyle bağlantılıdır; bu, Hanefilerin ve Hanbelilerin görüşüdür.

Erkek kardeşler, kız kardeşler, amcalar, halalar, dayılar, teyzeler ve onların çocukları gibi diğer yakın akrabalara gelince; bazıları bakmakla yükümlü olduğu kişiler olsa bile onlara zekât verilmesi yasak değildir; bu da Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu kavlından dolayıdır: **“Yoksula verilen sadaka bir sadaka, akrabaya verilen sadaka ise iki sadaka yerine geçer: Biri sadaka (sevabı), öteki de akrabayı koruyup gözetme (sıla-i rahim) sevabıdır.”** Bu, Hanefi mezhebinin ve Hanbeliler arasında tercih edilen görüştür.

Malikilere ve Şafiilere gelince; nafakaları zekât verene zorunlu olan akrabalara zekâtan verilmesi caiz değildir:

Malikilere göre nafakaları zorunlu olan kişiler, dede ve nine hariç baba ve anne, çocukları hariç oğul ve kızdır; çocukluk sınırında (reşit olmadığı) sürece oğulun nafakası zorunlu olduğu gibi evlenip kocasıyla zifafa girinceye kadar da kızın nafakası zorunludur.

Şafiilere göre nafakası zorunlu olanlar, usûl (üst soy) ve fûrû (alt soy) olanlardır...]

3- Gördüğünüz gibi kız çocuğuna zekat vermek, fûrûdan (alt soydan) biri olduğundan dolayı fakihler arasında farklı görüşler vardır; dolayısıyla onlar nezdinde, zekât verene nafakası zorunlu olan birine zekât (malından) harcanmasının caiz olmadığı, aksine zekât dışındaki malından harcayabileceği sabit olmasına rağmen ancak ihtilaf, zekât verene nafakası zorunlu kimsenin, usulden (üst soy) mi yoksa fûrûdan (alt soy) mı olduğudur?

Onlardan (fakihlerden) bazıları şöyle diyor: (Kendilerine zekât verilmesi caiz olmayan sınıflar, mirasçı olsunlar ya da olmasınlar anne ve babalar, dedeleri ve ninelere gibi usulden olan kişiler ve aynı şekilde aşağı doğru inseler dahi onun çocukları ve çocuklarının çocuklarıdır. Hanefiler şöyle demiştir: Çünkü onların aralarındaki mülkiyetin faydaları birbiriyle bağlantılıdır; bu, Hanifilerin ve Malikilerin mezhebidir.)

Onlardan bazıları şöyle diyor: (Malikilere göre nafakaları zorunlu olan kişiler, dede ve nine hariç baba ve anne, çocukları hariç oğul ve kızdır; çocukluk sınırında (reşit olmadığı) sürece oğulun nafakası zorunlu olduğu gibi evlenip kocasıyla zifafa girinceye kadar da kızın nafakası zorunludur.)

Onlardan bazıları da şöyle diyor: (Şafiilere göre nafakaları zorunlu olan kişiler, usul ve fûrû olanlardır...)

Şimdi, zekât malından kız kardeşe ve kıza vermek caiz midir(?) şeklindeki sorunuza cevap vereyim:

1- Kız açısından olana gelince; bunun cevabı aşağıdaki şekildedir:

a- Şayet kız bekarsa ve babasıyla birlikte yaşıyorsa, o zaman babası ona bakmakla yükümlü olup ona zekâtan değil, kendi malından harcar.

b- Şayet kız evli olup kocası da nafakasını karşılayacak kadar zenginse, fakir olsa bile ona zekât vermek caiz değildir; çünkü kız, kocasının nafakasından dolayı zengin sayılır.

Nevevî Minhec'de şöyle demektedir: (Bir akrabasının veya eşinin nafakası yeterli olan kişi, doğrusu ne fakir ne de yoksul sayılır.) Bitti.

c- Şayet kız evli olup fakirse ve kocası da nafakasını karşılamakta zorlanıyorsa... İbn-i Kudâme el-Muğni'de şöyle demiştir: Şayet fakir bir kadının, nafakasını karşılayacak kadar zengin bir kocası varsa, ona zekât vermek caiz değildir; çünkü vacip olan nafakası kendisine ulaştığından dolayı yeterlilik hasıl olmuş ve onun durumu, kirası kendisine yeterli olan bir

mülke sahip olan kişiye benzemektedir; şayet kadının nafakası karşılanmıyor ve bu konuda zorluk çekiyorsa, sanki malın faydası sekteye uğramış gibi ona (zekât) vermek caiz olur; bunu, Ahmed belirtmiştir. Bitti.

İhtilaftan çıkmak amacıyla benim için racih olan, şayet yoksulluk sınırına ulaşmışsa, fakir kızın kocasına zekât verilir ve o da (koca) almış olduğu zekât malından karısına harcar... Babanın kızına vermesi ise, zekât dışındaki malından olmalıdır.

2- Kız kardeş açısından olana gelince; bunun cevabı aşağıdaki şekildedir:

Şayet kız kardeşiniz sizin evinizde yaşıyor ve siz de onun nafakasını karşılıyorsunuz, ona zekâttan vermeniz caiz değildir; ancak kız kardeşiniz evli olup kocası da fakirse, ona zekâttan vermeniz caiz olur. Hatta ona vermeniz, başkalarına vermenizden daha evlidir; bu da Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu kavlından dolayıdır: **الصَّدَقَةُ عَلَى الْمَسْكِينِ صَدَقَةٌ، وَهِيَ عَلَى ذِي الرَّجْمِ تِنْتَانِ صَدَقَةٌ وَصَلَةٌ** “Yoksula verilen sadaka bir sadaka, akrabaya verilen sadaka ise iki sadaka yerine geçer: Biri sadaka (sevabı), öteki de akrabayı koruyup gözetme (sıla-i rahim) sevabıdır.” [Tirmizi tahriç etti.]

Sizin sorunuza cevap olarak benim için racih olan budur; umarım bu kadarı yeterli olmuştur. En iyi bilen ve hüküm veren Allah'tır.

**Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta**

**H. 28 Zilhicce 1445
M. 04/07/2024**

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/AtaabuAlrashtah.HT/posts/320377947811377>